

WAT ZEGT DE BIJBEL OVER OMGAAN MET GELD EN GOED

- ▶ Met dank aan prof.
dr. W.H. Velema
(1929 - 2019).

Huishoudelijke mededelingen

- ▶ Graag de lijst invullen, voor zover nog niet gedaan (naam, adres, telefoonnummer, mailadres).
- ▶ We hebben 3 corveeërs nodig. Wie meldt zich?
- ▶ Heeft iedereen de presentatie op de website van onze gemeente kunnen vinden?
- ▶ Heeft iedereen zijn naam geschreven op de kaarten voor zieke gemeenteleden?

Bijbelkring 09-12-2020

- ▶ Thema ‘Wat zegt de Bijbel over onze omgang met geld en goed’
  - ▶ Eerste samenkomst
  - ▶ Het gaat vanavond om Bijbelse uitgangspunten.
  - ▶ Allen hartelijk welkom!

- ▶ *Gij hebt m' in 't hart meer vreugd gegeven,
Dan and'ren smaken in een tijd,
Als zij, door aards geluk verheven,
Bij koorn en most wellustig leven,
In hunnen overvloed verblijd.
Ik zal gerust in vrede slapen,
En liggen ongestoord ter neer;
Want Gij alleen, mijn schild en wapen,
Schoon 't onheil schijnt voor mij geschapen,
Zult mij doen zeker wonen, HEER.*

Zingen Psalm 4 vers 4

Wat zegt de Bijbel?

- ▶ De vraag die we gaandeweg deze Bijbelstudie(s) willen beantwoorden, is óf en hóe we in Bijbels perspectief verantwoord omgaan met wat ons aan geld en goed is toevertrouwd.
- ▶ Vragen rond dit thema knellen altijd, maar ze doen dat des te meer nu we in toenemende mate geconfronteerd worden met de gevolgen van klimaatverandering.
- ▶ Terwijl we ons er ook bewust van worden dat onze ecologische voetafdruk uit balans is. Dat wil zeggen dat we teveel consumeren.

Voetafdruk

- ▶ De ecologische voetafdruk is de geschatte oppervlakte aarde die een persoon nodig heeft om te produceren wat wordt geconsumeerd en te absorberen wat wordt weggeworpen.
- ▶ Deze voetafdruk wordt uitgedrukt in hectaren (10.000 m²).
- ▶ Als alle bruikbare ruimte op aarde verdeeld wordt over alle mensen én de natuur voldoende ruimte krijgt om zichzelf te herstellen, zou elke bewoner gemiddeld recht hebben op 2,1 hectare.
- ▶ De voetafdruk van de gemiddelde Nederlander is 4,8 hectare.
- ▶ We leven dus op veel te grote voet. Dat gaat ten koste van onze medeaardbewoners en van de schepping.

Overstepping Ourselves

As our Ecological Footprint continues to exceed Earth's biocapacity, we overdraw from our future.

Source: Global Footprint Network, Earth Overshoot Day, 2012

Veelzeggend

- ▶ De hemel was tijdens het voorjaar van 2020 uitzonderlijk blauw, meldde het KNMI.
- ▶ De ‘blauwste dag’ was 22 maart, gevolgd door 31 maart.
- ▶ Het meteorologisch instituut legt uit dat de blauwheid wordt veroorzaakt door schonere luchten en een vermindering van het vliegverkeer.
- ▶ Genieten wij van onze welvaart niet ten koste van de schepping?
- ▶ Kan het niet wat minder en kleinschaliger?

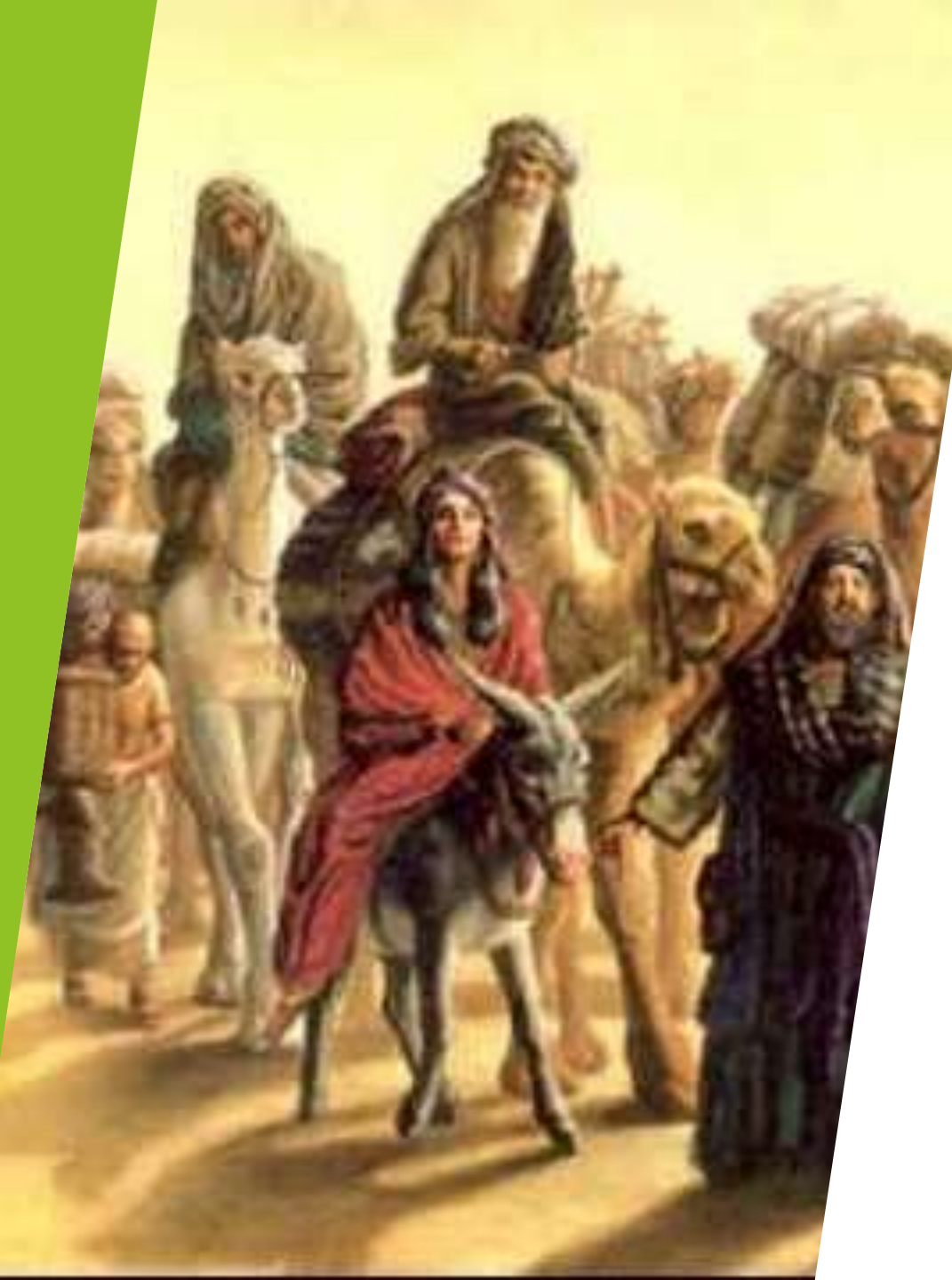
Niet gelijk

- ▶ Als we onze materiële en financiële situatie vergelijken met anderen, hebben we het heel wat beter dan mensen in de Derde Wereld.
- ▶ Al is ook waar dat niet iedereen onder ons het even royal heeft.
- ▶ Er zijn er die rond moeten komen van een uitkering óf een laag inkomen hebben.
- ▶ Deze mensen willen we niet uit het oog verliezen.
- ▶ Niettemin is onze situatie gemiddeld beter dan van een bewoner van een Derde Wereldland.

Denken langs Bijbelse lijnen

- ▶ We willen over de vraag hoe we hebben om te gaan met het ons toevertrouwde geld en goed nadenken langs Bijbelse lijnen.
- ▶ Doorslaggevend is dat de mens geschapen is naar Gods beeld.
- ▶ Dat stelt de mens in 4 relaties en dat levert 4 aspecten van het menszijn op:
  - ▶ tot God (persoonlijk)
  - ▶ tot onze medemens (naaste)
  - ▶ tot de levensverbanden waarin wij zijn geplaatst (structuren)
  - ▶ tot de schepping (cultureel).
- ▶ Deze aspecten samen vormen het rentmeesterschap van de mens.

Rijkdom in de Bijbel

- ▶ Abraham, Izak en Jakob waren vermogende herdersvorsten (zie resp. Gen. 13:2, Gen. 26:12 - 14, Gen. 32).
- ▶ Ook Salomo was rijk (1 Kon. 3:1-14).
- ▶ Men mag dankbaar genieten van het goede dat God geeft (o.a. Pred. 2:24, 3:12-15).
- ▶ Er waren vrouwen die Jezus dienden van hun goederen (Luk. 8:1-3).
- ▶ Jozef van Arimathea was rijk (Matth. 27:57).
- ▶ Vele van de eerste christenen verkochten hun bezittingen; kennelijk waren er onder hen beter gesitueerde mensen.

God is de absolute Eigenaar

- ▶ God is de absolute Eigenaar van alles (Ps. 50:10)
- ▶ Wat hebt u dat u niet ontvangen hebt?
- ▶ Het beloofde land is Gods eigendom (Lev. 25:23).
- ▶ De mens mag gebruiken wat God hem in gebruik gegeven heeft, o.a. het beloofde land.
- ▶ Mensen hebben nooit absolute zeggenschap over 'hun' bezit.
- ▶ Ze zijn in alle gevallen rentmeesters (Luk. 16:2; 12:42).

rentmeesterschap

Een goede econoom
over al het kapitaal
dat God ons gegeven

In dienst van...

- ▶ Kenmerkend voor een rentmeester is dat hij niets van wat hij beheert het zijne mag noemen.
- ▶ Hij draagt het beheer over het bezit van zijn meester.
- ▶ Op diens aanwijzingen moet hij zorg dragen voor het huis en het goed van zijn heer.
- ▶ Hij ontvangt met het oog op zijn taak een zekere volmacht om het werk van een rentmeester te doen en het bezit van zijn heer te beheren.
- ▶ Hij heeft 'tekenbevoegdheid' en mag aan het lagere personeel (loon/ voedsel) uitdelen van het bezit van zijn heer.
- ▶ Van zijn rentmeesterschap moet hij op zijn beurt verantwoording afleggen.
- ▶ Rentmeesterschap wordt dus gekenmerkt door opdracht, volmacht en verantwoordingsplicht.

Sociale maatregelen

- ▶ Aan het oude Israël heeft God sociale wetten gegeven die de armen moesten beschermen.
- ▶ Ten allen tijde moest worden voorkomen dat de armen van armoede sterven of maatschappelijk ten ondergaan.
- ▶ Hieruit leidt Calvijn af dat de naaste de grens vormt van ons bezit.

Ecologische wetten

- ▶ Behalve sociale wetten waren er ook wetten die betrekking hadden op wat wij vandaag 'ecologie' zouden noemen: wetten m.b.t. het sabbatjaar en het jubeljaar.
- ▶ Het sabbatsjaar (Lev. 25:1-7) zegt ons veel over hoe wij met de schepping hebben om te gaan: een jaar van volkomen rust van het land.
- ▶ Dit in tegenstelling tot ons uitputtend gebruik van de aarde zodat alleen nog heel diep ploegen voor vruchtbare aarde zorgt.
- ▶ Er zijn grenzen aan wat kan en mag.

Bekende sociale wetten (1)

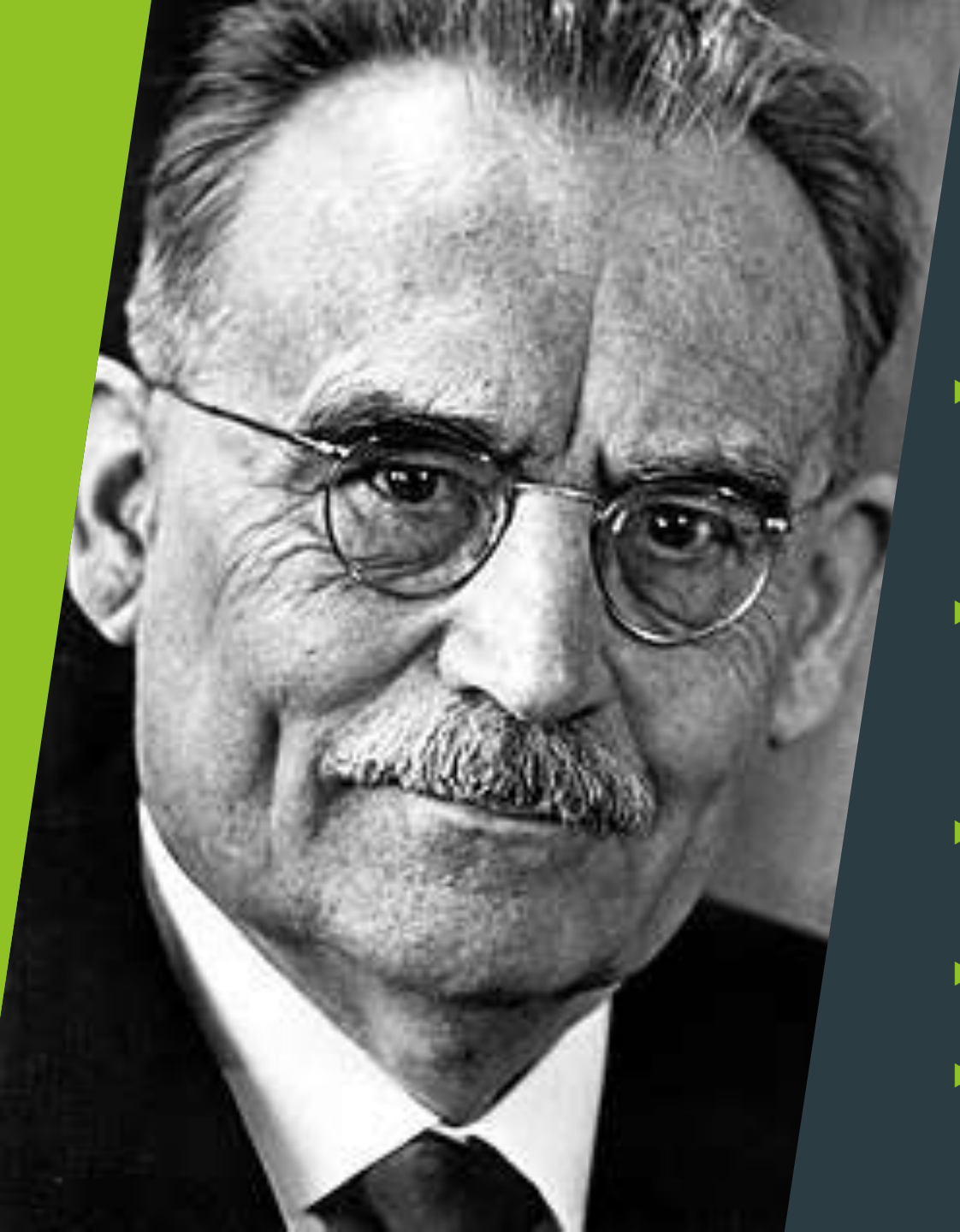
- ▶ Een bekende sociale wet was die van het jubeljaar: lossing van akkers, woningen en overige bezittingen.
- ▶ Alle bezittingen keerden terug naar de oorspronkelijke eigenaars. Land mocht namelijk niet voor altijd verkocht worden.
- ▶ Het idee hierachter was dat op deze manier blijvende verarming werd voorkomen en de verdeling van de 12 stammen intact bleef.
- ▶ Ook kon men zo op deze manier herdenken dat al het land uiteindelijk aan God toebehoorde.

Bekende sociale wetten (2)

- ▶ Verder had God geboden om de hoeken van de akkers niet te maaien en in de wijngaard geen nalezing te houden.
- ▶ Wat er nog te velde staat of aan vruchten aan de wijnstok hangt, is bestemd voor de armen.
- ▶ De armen mochten sowieso de aren rapen die de schovenbindsters hadden laten vallen.
- ▶ Denk aan het ‘klauteren’ op de akkers nadat de oogst is binnengehaald.

Gods barmhartigheid

- ▶ Deze sociale wetten geven uitdrukking aan het feit dat God absolute eigenaar van alles is en tonen tegelijkertijd Gods barmhartigheid juist voor wie arm is en dienstbaar dreigt te worden.
- ▶ Het gaat er niet om dat we dat net zo uitvoeren als in Israël destijds gebeurde, het gaat er wel om dat deze uitgangspunten de basis van ons leven vormen, willen we als christen leven.
- ▶ Verbijsterend is intussen dat de kerk in veel opzichten op dit terrein in gebreke bleef als het erop aankwam.
- ▶ En dat de overheid vaak het voortouw nam.
- ▶ Bekend is de algemene ouderdomswet van minister Drees (1886 - 1988).

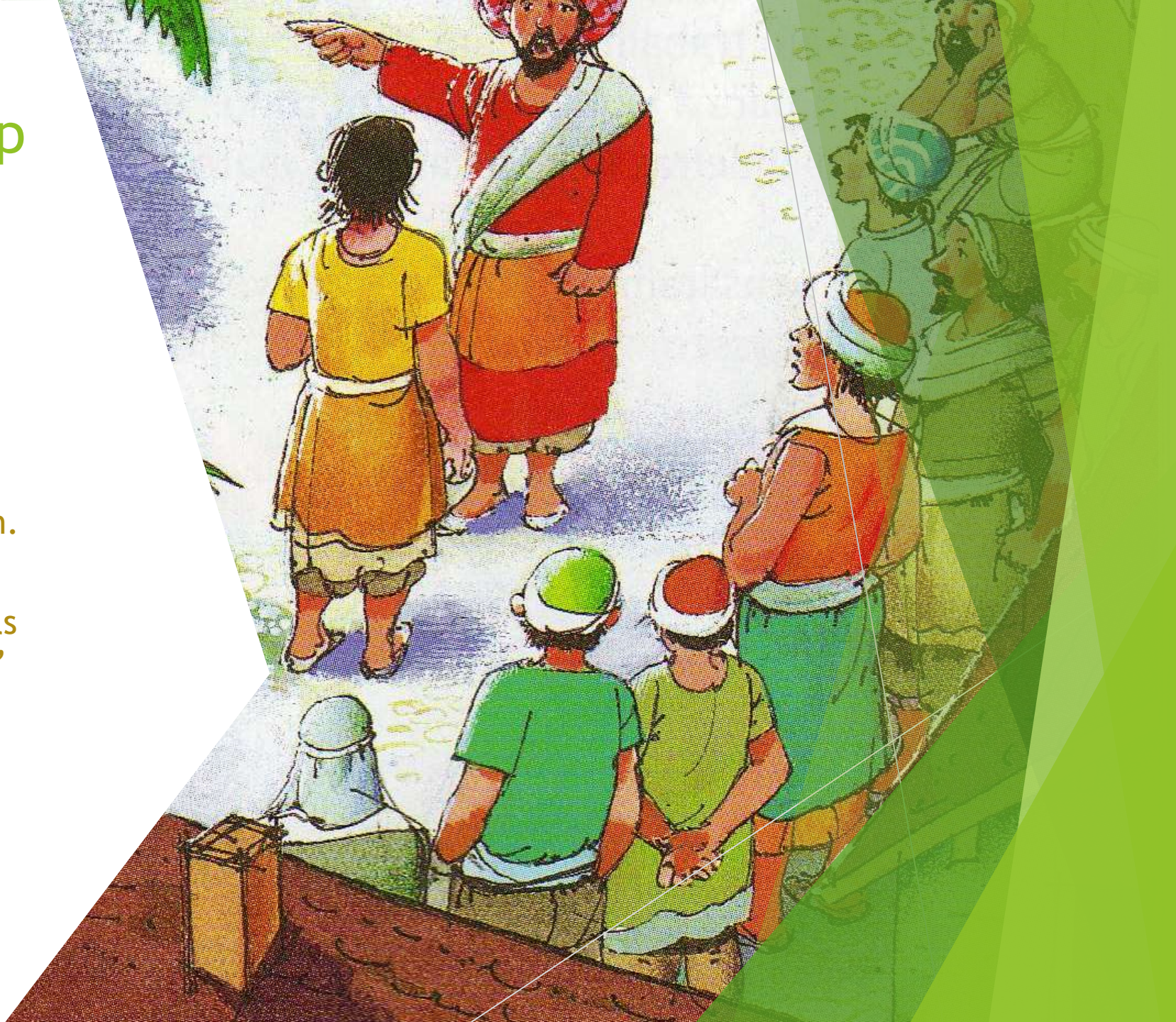

Profetische kritiek op sociaal onrecht (1)

- ▶ Als Israël zich aldoor aan Gods geboden had gehouden, waren er in Israël geen armen geweest.
- ▶ De praktijk wees echter anders uit.
- ▶ Door diverse profeten wordt in Gods Naam scherpe kritiek geleverd op maatschappelijke misstanden waarbij armen door rijken worden uitgebuit en uitgezogen.
- ▶ De rechtvaardige wordt voor geld verkocht en een arme voor een paar schoenen (Amos 2:6b).

Profetische kritiek op sociaal onrecht (2)

- ▶ Maleachi fulmineert tegen rijken die het loon van de arbeider met geweld inhouden en het recht verdraaien ten gunste van zichzelf, maar ten nadele van weduwen en wezen.
- ▶ In Jezus' dagen was dat niet anders. Denk aan uitspraken als 'de armen hebt u altijd bij u...' en aan de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter (die zoals alle gelijkenissen uit het leven gegrepen is).

Waarschuwingen tegen rijkdom (1)

- ▶ Behalve het principiële uitgangspunt dat God Eigenaar van alles is én naast de soiale wetgeving die Hij aan Israël gegeven heeft, treffen we in de Bijbel ook tal van waarschuwingen aan tegen rijkdom.
  - ▶ Men kan God niet dienen en de mammon (Aramees voor geld en bezit, waarbij dat als een god vereerd werd, Matth. 6:24);
  - ▶ Van de farizeeërs wordt (niet in hun voordeel) gezegd dat ze geldzuchtig waren (Luk. 16:14).

Waarschuwingen tegen rijkdom (2)

- ▶ Een kameel gaat makkelijker door het oog van een naald dan dat een rijke het Koninkrijk van God binnengaat, waarschuwt Jezus (Luk. 18:25)
- ▶ Paulus noemt geldzucht de wortel van alle kwaad (1 Tim. 6:10).
- ▶ Hij laat erop volgen dat velen daardoor van het geloof zijn afgedwaald en zich met vele smarten doorboord hebben.
- ▶ Opmerkelijk is de waarschuwing tegen geldzucht én de vermelding van de afval van velen. Geld doet God vergeten, zou men zeggen.
- ▶ Ook Jakobus wijst uitvoerig op het gevaar van rijkdom in 5:1-6.

Niet verkeerd

- ▶ Rijkdom is op zichzelf genomen niet verkeerd.
- ▶ Ook van rijkdom geldt: ‘Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets is verwerpelijk, wanneer het onder dankzegging aanvaard wordt’ (1 Tim. 4:4).
- ▶ De zondige mens maakt van Gods goede gaven misbruik.
- ▶ Hij maakt ze los van de Gever.
- ▶ Gevolg is dat we los/onafhankelijk worden van God.
- ▶ Geld is immers macht!
- ▶ En we zien niet in dat zich op deze manier de zondeval herhaalt.
- ▶ Gevolg is dat wij geen bezit hebben, maar dat het bezit ons heeft.

De kern van de zaak

- ▶ Op de achtergrond van de vraag op welke manier we dienen om te gaan met het aan ons toevertrouwde geld en goed, staat een veel wezenlijker vraag: wie is God voor ons?
- ▶ Is God 'ons genoegzaam deel, ons goed' (Ps. 119:29, berijmd), dan wordt al het andere daardoor gerelativeerd.

ALS IK RIJK BEN
IN DE
HERE
TELIK
GELD EN GOED
NIET MEE

...dat is,
...e hart zijn.
6:21

De kern van de zaak

- ▶ Met deze uitgangspunten in ons achterhoofd (en hopelijk ook in ons hart) gaan we de volgende keer een aantal conclusies trekken voor de praktijk van ons leven.

1. Er is onder ons nogal eens sprake van dualisme in de omgang met geld en goed. Dualisme betekent dat we gefocust zijn op ons zielenheil, maar ons niet (voldoende) afvragen of God te maken heeft met ons bezit en onze portemonnee. Herkent u dat?
2. Werden Ananias en Saffira (Hand. 5) veroordeeld omdat zij niet de hele opbrengst van hun verkochte bezit aan de discipelen gaven?
3. Wat betekent volgens u de uitspraak van Calvijn dat de naaste de grens vormt van ons bezit? Bent u het daarmee eens?
4. Waarom zou er van geld en bezit zo'n bekoring/verzoeking uitgaan?
5. Hoe komt het dat geld zo gemakkelijk leidt tot het vergeten van God? Is dat herkenbaar?
6. Hebt u rijke mensen gekend die toch de Heere lief hadden? Hoe kwam dat tot uitdrukking in hun manier van omgaan met hun bezit?
7. Wat betekent het dat Jakob kon zeggen 'ik heb alles' (Gen. 33: 11)?

Gespreksvragen

De losse
eindjes
afhechten

Volgende keer: D.V. 20-01-2021

- ▶ Lezen: 1 Timotheus 6: 3 - 10

t

- ▶ *De HEER is mijn genoegzaam deel, mijn goed;
Ik heb gezegd: "Ik zal Uw woord bewaren".
'k Heb U gebeên met mijn geheel gemoed,
Dat zich Uw heil aan mij mocht openbaren;
Wees naar Uw woord genadig; ai, behoed,
Behoed Uw knecht, en red hem uit gevaren.*

Zingen Psalm 119 vers 29

**Einde van
deze
presentatie**

